

Kulturdepartementet

Mo i Rana, 12.10.2016

Saksnr.-dok.nr.
2016/2756-2

Arkivkode
062

Avd/Saksb
SERVICE/ANNO

Deres ref.

Høringssvar fra Rana kommune – Utredning av fremtidige modeller for offentlig finansiering av NRK

Rana kommune gjorde i møte i formannskapet den 27.09.2016 vedtak om å gi høringssvar i saken «Utredning av fremtidige modeller for offentlig finansiering av NRK».

Vedtaket og høringssvaret ligger vedlagt.

Med hilsen
Serviceavdelingen

Anniken Nordland
sekretær
Tlf.: 75 14 50 50

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Adresse:

Telefon: + 47 75 14 50 00

Internett: www.rana.kommune.no

Org.nr: 872 418 032

Rådhusplassen 2

Telefax: + 47 75 14 50 01

E-post: postmottak@rana.kommune.no

Bankgiro: 4516.23.78264

Pb 173, 8601 Mo i Rana

Saksprotokoll - Formannskapet - 27.09.2016 - sak 89/16

Vedtak:

1. Høringssvaret til utredning av fremtidige modeller for offentlig finansiering av NRK vedtas som Rana kommunes uttalelse.
2. Rana kommune støtter ekspertutvalgets anbefaling om å erstatte kringkastingsavgift med en husholdningsavgift (NRK-bidrag) basert på den tyske ordningen.
3. Rana kommune vil framheve at NRK-bidrag vil bygge videre på en ordning som fungerer svært effektivt. Modellen vil også gi best oppnåelse av målene om å sikre NRK en robust og langsiktig finansiering samt redaksjonell uavhengighet som allmenkringkaster.

Hørings svar til utredning av alternative fremtidige modeller for offentlig finansiering av NRK

Rana kommune støtter ekspertutvalgets anbefaling om å innføre «NRK-bidrag» etter tysk modell som framtidig finansieringsordning for NRK.

Modellen med NRK-bidrag vil bygge videre på en ordning og et kompetansemiljø som fungerer effektivt, slik det er vist gjennom ekspertutvalgets utredning og NRK-meldingen i 2015.

Overgang til en teknologinøytral ordning gjennom husstandsbidrag vil skape et robust og langsiktig finansieringsgrunnlag for NRK som allmenkringkaster. Rana kommune deler også ekspertutvalgets vurdering av at NRK-bidrag bedre enn en særskatt vil bidra til å sikre NRKs redaksjonelle uavhengighet og høye tillit i befolkningen.

Ordning med høy oppslutning

I stortingsmelding nr.38 (2014 – 2015) «Open og opplyst, allmenkringkasting og mediemangfold» vurderte Kulturdepartementet at dagens ordning med kringkastingsavgift fungerer svært effektivt:

«Talet på lisensbetalarar aukar meir enn talet på husstandar i Noreg.» Og vidare: «Trass i at det har late seg gjere å sjå fjernsyn utan fjernsynsmottakar i ei årrekkje, har talet på «tjuvtittarar» gått svakt ned dei siste 10 åra.»

Meldingen viser også at NRK har en enestående sterk posisjon i befolkningen. Mer enn 80 % bruker NRKs innhold daglig, og andelen har økt noe de siste ti årene. 74 prosent mener at NRK i «meget stor grad» eller «ganske stor grad» «gir valuta for lisenspengene», i følge NRKs profilundersøkelse i 2016. Dette vitner om høy tillit og oppslutning først og fremst om NRKs tilbud, men også om dagens kringkastingsavgift.

NRK lisensavdeling har utviklet effektive løsninger som har bidratt til økte inntekter for NRK.

Antallet lisensbetalere økt fra 1,48 millioner i 1992 til i overkant av 2 millioner i 2015, dvs. en vekst på i snitt mer enn 20 000 nye lisensbetalere i året. De siste årene er antallet ansatte redusert noe slik at produktivitetsveksten er enda høyere.

Utviklingen i Norge har vært motsatt av utviklingen i andre land. I Finland, som har innført særskatt, var bakgrunnen for innføring av særskatt at inntektene sviktet betydelig. Andelen «tyvtittere» økte til 30 %. I Norge er andelen redusert til 6 %.

Tysk modell gir best måloppnåelse

Ekspertutvalget har gått gjennom seks mulige modeller. Flertallet anbefaler en «tysk modell» med NRK-bidrag fra husholdningene. Mindretallet anbefaler en «dansk modell» med NRK-avgift for alle apparater som er beregnet for audiovisuelt konsum. Ingen i utvalget ønsker primært en ny særskatt-modell.

Rana kommune er enig i at en framtidig modell må gi et bredere finansieringsgrunnlag enn dagens kringkastingsavgift for å møte utviklingen innenfor teknologier og medier.

Det framstår som tydelig at en modell med avgift fra husholdningene, kalt «NRK-bidrag» vil ha best måloppnåelse. Ordningen som ble innført i Tyskland i 2013 har sterke likhetstrekk med kringkastingsavgiften og kan bygge på eksisterende kompetanse, data, registre og IKT-systemer.

Sammenlignet med «NRK-avgift» vil dette også være en enklere og trolig mer robust løsning.

For NRKs redaksjonelle uavhengighet vil det videre være en styrke at oppdraget som allmennkringkaster finansieres uavhengig av statsbudsjettet. Ekspertutvalget mener at en «NRK-skatt» vil måtte regnes med til statsbudsjettets utgiftsside og dermed gi mindre finansiell uavhengighet enn en avgift (NRK-bidrag). Det vil også gi en betydelig risiko i forhold til prinsippet om størst mulig grad av politisk uavhengighet. Finsk kringkasting (YLE) har tapt om lag 60 mill. kroner årlig de siste årene som følge av manglende indeksregulering.

For det brede flertallet vil et NRK-bidrag per husstand anses som rettferdig og legitimt da husstandene allerede i dag betaler lisens for mottakere. Et enda bredere finansieringsgrunnlag vil også gi økte inntekter, eller rom for reduksjon i bidraget per husstand om dette er ønskelig.

Modellen vil i utgangspunktet omfatte alle husstander, også de som eventuelt ikke vil bruke NRK. Men dette er ikke spesielt for «NRK-bidrag». Også de to andre aktuelle modellene, «NRK-skatt» eller «NRK-avgift», vil i utgangspunktet omfatte alle.

Svakheter med særskatt

Rana kommune vil advare mot innføring av ny særskatt for NRK eller mediebruk.

Finansiering av NRK vil bli en ny post på statsbudsjettet. Generelt er nye særskatter lite populære. Framover vil fallet i oljeinntekter også kreve strengere prioriteringer på statsbudsjettet. Mye av økningen av inntekter de nærmeste årene vil måtte gå med til utgiftsområder som helse, omsorg og pensjoner. Derfor vil trolig en ny «NRK-skatt» bli satt under press. Dette kan skape betydelig usikkerhet for NRKs finansielle grunnlag og indirekte bidra til å påvirke NRKs redaksjonelle uavhengighet.

En særskatt vil heller ikke ha bare positive fordelings effekter. Med en særskatt for personinntekter, som ekspertutvalget har utredet som alternativ, vil for eksempel alle nullskatteyttere eller folk som kun har kapitalinntekt, slippe å betale for bruk av NRK. Uansett inntekt.

For om ønskelig å styrke den sosiale profilen er det mulig å legge inn unntak slik den tilsvarende tyske modellen har for folk med svært lav inntekt eller med begrensede forutsetninger for å dra nytte av tilbudet.

Ekspertutvalget påpeker også at innføring av en ny særskatt for personinntekter (beregnet til 0,68 %) står i motstrid til det brede skatteforliket i Stortinget i juni 2016. Der mente en samlet finanskomite at det er et mål å redusere marginals-katten på lave og middels arbeidsinntekter. NRK-skatt vil bidra til å øke marginals-katten på personinntekter.

Effektiv innkreving

Innkreving av kringkastingsavgift representerer ikke en belastning på NRKs-budsjetter slik innkrevingen er finansiert.

Det er Statens innkrevingsentral (SI) som er namsmann for misligholdte lisenskrav. Hvis disse kravene skulle vært oversendt til ordinær namsmann ville NRK ha risikoeksponert mer enn 200 mill. kroner i namsmannsgebyrer. Dette fordi det i hvert pengekrav som sendes til tvangsfullbyrdelse hos alminnelig namsmann legges på et rettsgebyr, for tiden 1021 kroner. Det er bare for de kravene der namsmannen lykkes med å inndrive at man får tilbake rettsgebyret. Dette unngår man i dag ved at NRK benytter SI som namsmann for NRK-lisensen. SI tar ikke noe rettsgebyr på sine forretninger. Dessuten har SI en meget høy effektivitet i sin tvangsinndrivelse av misligholdte pengekrav fordi SI følger andre prosedyrer enn alminnelig namsmann.

Det kan således slås fast at dagens lisensinnkreving ikke belaster NRKs budsjett fordi avdelingens kostnader, om lag 100 mill. kroner i året, mer enn dekkes av inkassogebyr og tilleggsavgift ved for sen betaling.

Hvis en særskatt skal innføres og like mange lisenser som i dag må tvangsinndrives gjennom «NRK-skatt», vil denne oppgaven måtte utføres av kommunekassererne. Forutsatt samme nivå på misligholdet vil antall utleggsforretninger fra kommunekassererne øke fra dagens 60 000 til ca. 240 000. Dagens kommunekassererfunksjon er ikke bemannet for denne økningen. Det vil kreve en betydelig bemanningsøkning enten i staten eller kommunene for å ta hånd om innkrevingen. Dette vil utgjøre en betydelig samfunnsøkonomisk merkostnad i forhold til dagens opplegg.

Avvikling av NRK lisensavdelingen?

En eventuell innføring av særskatt vil bety avvikling av lisensavdelingen med om lag 100 stillinger. Om lag 30 stillinger ved Statens innkrevingsentral (SI) vil bli rammet.

NRK lisensavdeling og SI er en del av et stort kompetansemiljø av IKT-baserte etableringer som er bygd opp i Mo i Rana. Innkreving av kringkastingsavgift er også et godt eksempel på hvordan to av virksomhetene samarbeider tett og godt om å løse nasjonale oppdrag på en effektiv måte.

Mange arbeidsplasser vil forsvinne. Et regionalt kompetansemiljø vil bli svekket. En avvikling vil bli opplevd som ekstra ille når det saklige grunnlaget, blant annet gjennom ekspertutvalgets anbefalinger, tilsier å videreutvikle kompetansemiljøet i stedet for å avvikle det.